

Wyrok z dnia 22 października 1998 r.

III RN 67/98

Pięcioletni termin przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego (art. 88 ust. 4 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz.U. Nr 16 poz. 124 ze zm.) odnosi się także do przewinienia popełnionego przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 22 maja 1997 r. o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 75, poz. 471 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Andrzej Wróbel, Sędziowie SN: Lech Paprzycki, Andrzej Wasilewski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 22 października 1998 r. na rozprawie sprawy z odwołania obwinionego Janusza P. od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego w Warszawie z dnia 6 grudnia 1997 r. [...] na skutek rewizji nadzwyczajnej Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej w Warszawie [...]

u c h y l i ł zaskarżone orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego w Warszawie w części dotyczącej umorzenia postępowania co do czynu popełnionego w dniu 15 listopada 1994 r. i w tym zakresie sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w Siedlcach orzeczeniem z dnia 17 stycznia 1997 r. uznał obwinionego adwokata Janusza P. winnym między innymi przewinienia dyscyplinarnego określonego w § 29 Zasad etyki zawodu adwokata polegającego na tym, że pełniąc obowiązki obrońcy Janusza W. [...] przed Sądem Wojewódzkim w S. w dniach 15 listopada 1994 r. i 13 lutego 1995 r. opuścił salę rozpraw bez zapewnienia obrońcy - substytutą dla swego mocodawcy, co spowodowało konieczność odroczenia obu rozpraw i za ten czyn skazał go na karę upomnie-

nia. W wyniku odwołania obwinionego oraz Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Rady Adwokackiej w S., Wyższy Sąd Dyscyplinarny dla spraw adwokatów orzeczeniem z dnia 6 grudnia 1997 r. [...] zmienił zaskarżone orzeczenie w opisanym powyżej zakresie w ten sposób, że umorzył postępowanie odnośnie do zarzutu dotyczącego czynu popełnionego w dniu 15 listopada 1994 r. z uwagi na to, że minął 3-letni okres przedawnienia karnia, który w opinii Wyższego Sądu Dyscyplinarnego zaczął biec w dniu 15 listopada 1994 roku.

Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej pismem z dnia 3 czerwca 1998 r. [...], działając na podstawie art. 91a ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 16, poz. 124 ze zm.) w związku z art. 4 ustawy z dnia 1 grudnia 1995 r. o zmianie Kodeksu postępowania karnego, ustawy o ustroju sądów wojskowych, ustawy o opłatach w sprawach karnych i ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 154, poz. 793) wniósł rewizję nadzwyczajną od powyższego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z powodu rażącego naruszenia art. 82 ust. 4 Prawa o adwokaturze przez niewłaściwe zastosowanie przedawnienia oraz wniósł o uchylenie zaskarżonej części tego orzeczenia i przekazanie sprawy w tym zakresie Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej podniesiono w szczególności, że pomimo, iż w danym wypadku Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał, że upłynął 3-letni okres przedawnienia zarzucanego czynu, liczony od dnia jego popełnienia, nie uzasadniając bliżej swego stanowiska w tej sprawie, to jednak Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekając w tym samym składzie i w tym samym dniu w innej sprawie [...] sformułował ogólny pogląd prawny, wedle którego: „do wszystkich przewinień dyscyplinarnych popełnionych przed dniem 14 września 1997 r., a więc dokonanych przed nowelizacją ustawy, należy stosować przepis wcześniejszy jako korzystniejszy dla sprawcy”. W rewizji nadzwyczajnej podniesiono, że w tej sytuacji uznać należy, iż pogląd ten legł także u podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia, a zatem sprawa ta ma charakter precedensowy, bowiem rozstrzyga o sposobie interpretacji przepisu o przedawnieniu w ustawie - Prawo o adwokaturze i to zarówno w odniesieniu do stanu prawnego przed 15 września 1997 r. (art. 92 ust. 4 Prawa o adwokaturze przed nowelizacją), jak i w odniesieniu do stanu prawnego po 15 września 1997 r. (art. 88 ust. 4 Prawa o adwokaturze po nowelizacji). Tymczasem, według rewizji nadzwyczajnej, wyrażony w tym względzie pogląd prawny Wyższego Sądu Dyscyplinarnego nie jest trafny. Wprawdzie Wyższy Sąd Dyscyplinarny stosuje zasadę wyrażoną w art. 2 dotychczas obo-

wiążącego KK (odpowiednio art. 4 nowego KK - prawo intertemporalne), ale rodzi się wątpliwość, czy w odniesieniu do adwokackiego postępowania dyscyplinarnego, do którego nie wprowadzono takiego przepisu, w ogóle należy stosować tę zasadę międzyczasowego prawa karnego. Bowiern w postępowaniu dyscyplinarnym można stosować odpowiednio przepisy KPK (na co wskazuje § 1 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1983 r. w sprawie postępowania dyscyplinarnego przeciwko adwokatom i aplikantom adwokackim - Dz.U. Nr 68, poz. 307 ze zm.), ale też dotyczy to wyłącznie przepisów proceduralnych, a nie przepisów prawa materialnego. Tymczasem instytucja przedawnienia karania jest instytucją prawa materialnego. Dlatego też nie można twierdzić, że w tym wypadku przedłużenie okresu przedawnienia przełamuje zasady *lex retro non agit, in dubio pro reo* czy *lex severior retro non agit*. I z tej przyczyny, w opinii rewizji nadzwyczajnej, umorzenie postępowania dyscyplinarnego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny ze względu na przedawnienie nie jest trafne, a zaskarżone orzeczenie powinno zostać uchylone. W odpowiedzi na rewizję nadzwyczajną obwiniony polemizuje z podniesionymi w niej zarzutami, wnosząc równocześnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego w zakresie w jakim uznaje ono jego winę, ponieważ - jak wywodzi: „wniesienie rewizji nadzwyczajnej upoważnia Sąd Najwyższy do uchylenia zaskarżonego orzeczenia z powodu innego niż wskazany w rewizji nadzwyczajnej naruszenia prawa”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona.

Stosownie do postanowienia art. 92 ust. 4 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 16, poz. 124 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do dnia 14 września 1997 r., karalność przewinienia dyscyplinarnego ustawała w zasadzie wtedy, gdy od czasu jego popełnienia upłynęły trzy lata. Jednakże na podstawie art. 1 pkt 55 ustawy z dnia 22 maja 1997 r. o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 14 lipca 1997 roku - Nr 75, poz. 471 - powoływanej nadal jako: ustawa nowelizująca) termin przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego adwokatów uległ wydłużeniu do lat pięciu (obecnie: art. 88 ust. 4 ustawy - Prawa o adwokaturze). Zważywszy przy tym, że zarówno w samej ustawie - Prawo o adwokaturze, jak i w usta-

wie nowelizującej brak jest odmiennego postanowienia, należy przyjąć, iż także ta zmiana, polegająca na przedłużeniu do pięciu lat obowiązującego dotychczas trzyletniego terminu przedawnienia karalności, objęta jest mocą derogacyjną ustawy nowelizującej, która weszła w życie z dniem 15 września 1997 roku (art. 16 ustawy nowelizującej). Oznacza to, iż pięcioletni termin przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego odnosi się także do przewinienia dyscyplinarnego popełnionego przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, oczywiście o ile nie upłynął termin przedawnienia dla wszczęcia postępowania dyscyplinarnego z powodu popełnienia tego przewinienia (art. 88 ust. 1 - ust. 3 ustawy - Prawo o adwokaturze). Uwzględniając natomiast odrębność odpowiedzialności dyscyplinarnej i postępowania dyscyplinarnego w stosunku do odpowiedzialności karnej i postępowania karnego oraz autonomiczny charakter obowiązującej w tym zakresie regulacji ustawowej, w której brak jest odesłań do przepisów prawa karnego materialnego, nie jest dopuszczalne odpowiednie stosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym przepisów prawa karnego materialnego, w tym także art. 2 KK dawnego lub art. 4 § 1 KK nowego (abstrahując od tego, czy sformułowana w nich zasada odnosi się również do instytucji przedawnienia karalności).

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz. U. z 1994 r. Nr 13, poz. 48 ze zm.) w związku z art. 91a ust. 1 ustawy - Prawo o adwokaturze oraz art. 393¹³ § 1 KPC w związku art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 43, poz. 189 ze zm.) orzekł, jak w sentencji.

=====